

Ovaj broj Radova posvećen je uspomeni na prerano preminulu prof. dr. sc. Terezu Ganza-Aras. Njezin životni put i njezino djelo tijesno su povezani s Filozofskim fakultetom u Zadru, na kojemu je studirala i na kojemu je započela sveučilišnu karijeru kao asistentica na Odsjeku za povijest. Postavši, na žalost, žrtvom političkog progona, za duže je vrijeme bila udaljena s naše ustanove. Uspješno nastavljajući svoje znanstveno djelovanje, u nezavisnoj i demokratskoj domovini mogla se vratiti i zauzeti mjesto izvanrednog profesora Odsjeka za povijest. U kratkom razdoblju koje joj je preostalo, uza sav neumoran i požrtvovan javni rad, svojim marom i znanjem stekla je veliko poštovanje i ljubav novih studentskih naraštaja, pružajući istodobno povijesnoj znanosti još zrelije i vrednije prinose. Ova posveta skroman je doprinos kolega i suradnika njezinoj uspomeni i ujedno znak zahvalnosti za djelo koje ostaje utkano u razvitak zadarskoga sveučilišnog žarišta.

TEREZA GANZA-ARAS

29. 11. 1937. - 1. 1. 2001.

ŠTOVANOJ KOLEGICI I PRIJATELJICI, PROFESORICI TEREZI GANZA-ARAS!

Iznenadan odlazak iz ovozemaljske stvarnosti, prebrz i neumitan, ostavlja kolektiv Filozofskog fakulteta u Zadru bez Vas, Tereza, cijenjene i nadasve poštovane fakultetske nastavnice i uvijek poticajnog stvaratelja. Svojim radom i djelom značili ste u našoj sredini uvijek važan, neposredan poticaj i stvaralački *spiritus movens*. Od dana kada ste u naš Zadar stigli iz rodnih Kaštela i splitske osnovne škole, kada ste kao mlada i nadarena djevojka ovdje završili Gimnaziju i Glazbenu školu a zatim 1961. i Filozofski fakultet na grupi za povijest i latinski jezik s književnosti, redaju se uspjesi i inicijative, ali i dani iskušenja i potisnutosti, u kojima ste postupno kreirali snažnu osobnost suvremenog akademskog i političkog života Hrvatske i, posebno, Zadra.

Već od ranih šezdesetih, nakon prvih objavljenih radova u *Zadarskoj reviji* 1962. i od 1963. kao asistent na Katedri za povijest našeg fakulteta, te stipendist u Zagrebu, Muenchenu, Lueneburgu, Marburg/Lahnu, i Perugii, pokazali ste stvaralački elan kakav se rijetko susreće, a kakav je najpotrebniji našim prilikama male i tada još nepriznate hrvatske države. Objavili ste otada šezdesetak znanstvenih i stručnih radova, bibliografija i prikaza, u brojnim hrvatskim znanstvenim i stručnim časopisima, ali i nekim inozemnim, ponajviše u *Radovima Zavoda HAZU u Zadru*, *Radovima Filozofskog fakulteta u Zadru*, *Historijskom zborniku*, *Zadarskoj reviji*, *smotri*, *Radovima instituta za hrvatsku povijest*, *Dubrovniku*, *Političkoj misli*, *Kolu*, *Kačiću*, *Atti del Centro di ricerche storiche di Rovigno* itd., u nekoliko Zbornika, sudjelovali ste na brojnim znanstvenim skupovima i kongresima. Knjigu *Politika "novog kursa" dalmatinskih pravaša oko Supila i Trumbića*, koja je Vaš tiskani doktorat, objavili ste 1992. Zbog prekida u karijeri, kada ste pod etiketom nacionalistkinje otpušteni s Filozofskog fakulteta 1. srpnja 1975., stvarno već 1974., ovaj je doktorat obranjen tek 1978., premda pripremljen već 1974. I poslije nekoliko godina bez zaposlenja, više godina bez mogućnosti sudjelovanja u djelatnostima znanstvenog obilježja, 16 godina izvan nastavničkog poziva i 9 godina bez putovnice, vratili ste se 1990. u matičnu ustanovu, ponosno, kroz novoraspisani natječaj, u zvanju izvanrednog profesora. Dotad ste od 1979. godine, kao bibliotekar i ubrzo kao znanstveni suradnik, djelovali u Institutu JAZU, danas Zavod za povijesne znanosti HAZU u Zadru. Već ste se bili aktivno uključili u politički život Hrvatske, a u novim demokratskim uvjetima postajete ubrzo saborski zastupnik, boreći se kako za probitke i nalaganje pravog mjesta Zadra i njegove županije u Hrvatskoj, tako i za probitke cijele domovine. U

aktualnoj političkoj stvarnosti otvoreno i slobodarski javljali ste se u dnevnom i tjednom tisku, dali velik niz intervjuja, te angažirano nastupali u mnogim situacijama nastojeći svojim znanjem i iskustvom pridonijeti znanstvenom, stručnom i konstruktivnom pristupu rješavanju mnogih problema suvremene Hrvatske, Zadra i zadarske regije posebice. Pri tome niste zanemarili svoju djelatnost na Fakultetu, na Katedri za povijest. Tu ste obnašali nekoliko godina dužnost predstojnika Odsjeka za povijest, a Vaš kolegij Povijest jugoistočne Europe od 16. do 19. stoljeća odslušalo je i uspješno svladalo desetak generacija studenata. Za Vama ostaje i rad na znanstvenom projektu *Dalmacija od 1912. do 1920.*

Za sebe ste i svoj rad u jednoj prilici napisali: "Nastojala sam primijeniti sociološke i strukturalne metode pri objašnjenju određenih povijesnih fenomena, te sam ih nastojala shvatiti iz njih samih, iz vremena i prostora kada su se zbivali, težeći više tome da ih analiziram i vrjednujem, a manje da ih "kritiziram". Obraćajući pozornost na gospodarska, društvena i kulturna pitanja, trudila sam se da ih povežem kao nedjeljivu cjelinu s pojavama na usko političkom planu."

Tako uozbiljen i nadasve pošten i cjelovit rad pokazuje nam i jednu drugu dimenziju Vaše osobe. U ovovremenskom poslanju, u okvirima profesije, nadasve ste cijenili etičke i humane norme, u čemu ste se približili specifičnom odnosu s trajnim i apsolutnim. U poimanju vječnoga, imali ste vlastiti i osoban pristup, a on se najviše odražavao u nepsorednom odnosu prema suradnicima i studentima, obitelji i prijateljima. Nismo od Vas čuli niti doživjeli teških riječi ili neugodnih situacija, bila ste uvijek među onima koji su umjeli razumjeti, pomoći, potaknuti i odraditi s ljubavlju i srcem. Upravo ta ljubav za ljude i životni poziv vezala Vas je za brojne prijatelje i kolege, studente i istomišljenike. Oni sad ostaju u onom stalnom naporu čovjeka da shvati smisao odlaska, posebno tako ranog i iznenadnog, u boli koju nosi spoznaja o trpljenju i rastanku. U ljubavi ostaje nam i vjera da smrt nije uništenje životnog, a uvjereni da na kraju uvijek pobjeđuje dobro, sigurni smo da i Vaš život, plod Vašeg rada, ostaje za konačno dobro.

Uprava Filozofskog fakulteta, svi zaposlenici, suradnici i studenti, a posebno s Odsjeka za povijest izriču Vam veliku hvalu za suživot, za iskustvo i vrijednost odgojno-obrazovnog rada u koji ste uložili svoju životnu energiju. Iskrena hvala, i draga naša Tereza, svjetlost vječna svijetlila Vama.*

DAMIR MAGAŠ

* Govor dekana Filozofskog fakulteta u Zadru na komemorativnom skupu u Hrvatskoj kazališnoj kući u Zadru.

TEREZI - INTIMNO

Moram priznati da se povodom smrti kao fakticiteta života još uvijek pitam vjerujemo li dovoljno u Boga, jer ono što nam se čini gubitkom, samo je "volja Božja" i "selidba" tamo gdje je Svevišnji htio. Zašto onda taj zemaljski osjećaj gubitka kada samo gubimo čovjeka, ženu, a dobivamo Boga? U toj krhkoj racionalnosti uspostavljenoj uz pomoć vjerskih obuka stečenih još u djetinjstvu - branim se i danas, u sebi dakako, od napada osjećaja "gubitka". Ne baš najbolje, čini mi se. No znam kako želim napisati sljedeće relike s uvjerenjem da je potrebno osvjetliti svaki trag života - gdje ga je bilo, a koji je ostao u sjećanju onih što još nisu "pozvani".

Tereza Ganza-Arus i ja nismo imale mogućnosti niti vremena za prijateljevanje. Dijele nas generacije, životni putovi, životni stilovi pa i različiti tip angažmana u javnoj sferi. Međutim, ona je nalazila vrijeme i način da to premostimo. Telefon je znao zvoniti kada je imala potrebu za drugačijim razgovorima. Sastajale smo se kod kuće, kod "Lovre", u "Imperijalu". Tema dakako, politika, ljudi, život, obitelj, oni koje volimo... sve to u malo vremena, intimno, ali s poštovanjem i uvažavanjem vlastitosti.

Posljednja tri susreta koja su se zbila od lipnja do listopada prošle godine, obilježena su njezinim preokupacijama o kojima je tražila mišljenje, savjet ili samo razgovor. Prvi je bio o njezinim mnogobrojnim objavljenim i neobjavljenim novinskim člancima, kao i onima na kojima je radila. Pitala se što bi s tim jer je u njima ostavila dio sebe i svojih promišljanja o hrvatskoj političkoj sceni. Savjetovala smo se kako bi bilo najbolje da ih objavi u knjizi kojoj smo dale radni naslov *Zapisi o liberalizmu*, uz moju dragu volju da joj budem jedan od recenzenata. Mislim da joj je nedostajalo malo vremena da to i dovrši.

Visoko senzibilizirana za ženska pitanja u društvima u tranziciji, nosila je u sebi jednu praktičnu zamisao da Vesna Pusić, Ona i ja kao nezavisna intelektualka nastupimo na nekoliko javnih tribina s temom *Zene u hrvatskoj politici i o hrvatskoj politici*, na kojima bismo pokazale kako vidimo sadašnjost i budućnost Hrvatske, i na simboličan način pokažemo "jedinstvo u različitosti", koje funkcionira, kako smo mislile, kao tehnika opstanka u kriznim vremenima, a da se ne pribjegne autoritarnosti. O tim je stvarima govorila s pozicija čistoga, gotovo romantičnog liberalizma bez granica, o kojemu smo razgovarale ne bez prijepora, sučeljavajući se na temeljnim problemima liberalizma i njegova funkcioniranja u situacijama poput ove naše, kada je visoku razinu homogenizacije moguće postići ne samo ili ne više samo na ideji Države, već socijalne pravde i morala u svim

sferama društva, u politici osobito. Znala je i sama da je riječ o visoko postavljenim ciljevima na kojima su posmule ili posve pale mnoge varijante liberalizma, ali je bila ponesena onim što radi, zanemarujući katkad opasnosti, ili ih naprosto nije vidjela. Znala mi je reći: "Znaš, nikad ne znam kada se probudim zašto sam toga dana stekla još jednog neprijatelja. Čini mi se da me ponekad i ne razumiju..." Na to sam joj pola u šali, a pola ozbiljno, govorila kako je politika umijeće da od neprijatelja učinimo prijatelja, a ne obratno, i da za taj posao nitko nije tako "prirodno" kapacitiran kao žene. "Slijedi svoj instinkt i pronaći ćeš nove prijatelje" - govorila sam joj.

I konačno, naš je posljednji razgovor bio vođen o temi "Europske kuće" u Zadru.

Željela je, gotovo grčevito tragala za novim angažmanom u svom gradu, hoteći na tom projektu okupiti misleće i europski orijentirane sugrađane koji bi dali svoj doprinos nekoj vrsti "obnove duhovnosti i kulture Zadra", kako je rekla. Tražila je da se angažiram na toj ideji, a ja sam se pitala hoće li imati snage i objektivnog vremena da započeto i realizira, ne znajući odakle crpi energiju i volju za tolikim angažmanom. "Ponekad sam umorna i pomalo razočarana ljudima i kolegama oko sebe - ali što mogu, to je moj poziv", bilo je posljednje što sam od nje čula.

Bila je zaista rijetka i neobična žena i kolegica s kojom sam o politici razgovarala na intiman način - razumjevši koliko joj je to poslanje u politici koje je sebi namijenila važno i kao - ženi. A onda nas je zaskočila. Ugasila se poput svijeće pod iznenađenim naletom propuha i otišla ostavivši nas da tragamo za važnosti onoga što je govorila i činila.

ERMA IVOŠ-NIKŠIĆ

PRERANA SMRT HRVATSKE POVJESNIČARKE I POLITIČARKE DR. TEREZE GANZA-ARAS

STIJEPO OBAD
Dr. Mihovila Pavlinovića 9
23000 ZADAR

UDK/UDC: 929 GANZA-ARAS

Primljeno : 2001-03-06
Received

Neočekivano i zauvijek napustila nas je kolegica dr. Tereza Ganza Aras, profesorica na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Zadru, Sveučilišta u Splitu. Osmu je u slijedu i najmlađa među preminulima na ovom odsjeku, za gotovo četrdeset pet godina trajanja ove visokoškolske ustanove u našem gradu.

Rođena je prije šezdeset tri godine 29. listopada 1937. u Kaštel Sućurcu, u obrtničkoj obitelji. Rano djetinjstvo provela je u Kaštelima i u Splitu. Niže razrede osnovne škole pohađala je u Splitu, više u Zadru, gimnaziju, glazbenu školu i studij povijesti, latinskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u Zadru. Radila je kao učiteljica, studirala i uspješno polagala ispite na Fakultetu. Godine 1963. izabrana je za prvu asistenticu na Katedri za povijest naroda SFRJ u novom vijeku. Prve godine provela je u Seminaru radeći sa studentima, pisala prikaze i članke, svladavala paleografska znanja, učila strane jezike, potrebne za arhivsko istraživanje i čitanje strane literature.

Podjednako sklona istraživanju hrvatskoga srednjovjekovlja i novovjeke hrvatske povijesti, ljetni semestar akademske godine 1965./66. provela je na Odsjeku za povijest Filozofskoga fakulteta u Zagrebu na usavršavanju, slušajući predavanja uglednih profesora dr. Jaroslava Šidaka, dr. Mirjane Gross, dr. Ljube Bobana i dr. Vase Bogdanova. Iste godine dobila je stipendiju od njemačke službe za razmjenu studenata i mladih znanstvenika te je dvije akademske godine boravila na Sveučilištu u Münchenu kao slušatelj "Ober-" i "Hauptseminara" iz povijesti istočne i jugoistočne Europe. Slušala je predavanja, pohađala seminare iz europskoga srednjeg vijeka i metodologije povijesne znanosti.

Povratkom iz Njemačke radi na doktorskoj disertaciji "Politika novoga kursa u Dalmaciji", koju brani godine 1979. na Filozofskom fakultetu u Zadru. Zbog aktivnoga sudjelovanja u "hrvatskom proljeću", godine 1974. izgubila je posao na

Fakultetu zbog političke nepodobnosti da predaje povijest na nastavničkom fakultetu. Od godine 1979. radi u Zavodu za povijesne znanosti JAZU u Zadru u zvanju knjižničara, od 1981. znanstvenoga suradnika, a godine 1987. unaprijeđena je u novo znanstveno zvanje višega znanstvenog suradnika.

Demokratske promjene u našoj domovini omogućile su joj povratak na Fakultet, na kojemu je putem natječajnoga postupka izabrana u nastavno zvanje izvanrednoga sveučilišnog profesora za predmet Povijest naroda Jugoslavije u novom vijeku, odnosno Povijest istočne i jugoistočne Europe od petnaestoga stoljeća do kraja Prvoga svjetskog rata. Isti je predmet predavala na Pedagoškom fakultetu u Osijeku i Visokoj učiteljskoj školi u Zadru.

Za svoga nastavnoga i znanstveno-istraživačkog rada na Fakultetu bila je članica više komisija, sudjelovala je na okruglim stolovima, znanstvenim skupovima i savjetovanjima, znanstvenim projektima, poslijediplomskim i doktorskim studijima te u povjerenstvima za ocjenu magistarskih radova i doktorskih disertacija.

U svom znanstveno-istraživačkom radu Tereza Ganza-Aras bavi se društvenim, političkim i gospodarskim problemima Dalmacije u devetnaestom i ranom dvadesetom stoljeću, kako u gradskom tako i seoskom društvu Dalmacije. U postavljanju istraživačkih zadataka naglasak daje na hrvatski narodni preporod, zadružni pokret, velikotalijanska i velikosrpska posezanja na Dalmaciju, hrvatsku državnost, napose na politiku "novoga kursa" u Dalmaciji, sve u kontekstu austrijske, odnosno austrougarske politike prema Dalmaciji, kada su događaji pretjecali jedni druge, prelamali se na ovim našim stranama i nagovještavali prvi svjetski sukob u povijesti. Kako je znanstveno sazrijevala tako je postupno ulazila u složenije probleme, uzroke i posljedice u okviru austrijske, odnosno austrougarske unutrašnje i vanjske politike. S druge strane uspješno je rješavala probleme mikroregija, primjerice, kada je istraživala grad i otok Rab i Benkovac potkraj devetnaestoga i u ranom dvadesetom stoljeću. Uz ostale priloge važni su njezini prinosi za bolje poznavanje istaknutih hrvatskih političkih prvaka Ante Starčevića, Frana Supila, Ante Trumbića ili pak Nikole Tomasea.

Posebni je doprinos hrvatskoj povijesnoj znanosti njezina knjiga "Politika novog kursa dalmatinskih pravaša oko Supila i Trumbića". Ovdje se radi o političkom zaokretu u hrvatskoj politici godine 1903. Prvaci dviju vodećih hrvatskih stranka u Dalmaciji, Narodne hrvatske stranke i Stranke prava, ocijenili su da Dalmaciju ugrožava rastući centralizam, hegemonizam i germanizacija, koje provodi bečki vrh. Politički dinamičniji pravaši preuzimaju inicijativu, oslanjajući se na naraslo sitno i srednje građanstvo, koje nije imalo političke i gospodarske interese, bilo je protuaustrijski usmjereno, jer ga je bečka politika gospodarski i politički sputavala. U politici dalmatinskih pravaških prvaka Supila i Trumbića, Tereza Ganza-Aras uočava težnje za sjedinjenjem Dalmacije s Banovinom, elemente hrvatske državnosti, ali i opasnost od talijansko-srpske sprege. Nakon kratke suradnje s Mađarima i prebrođene krize u Monarhiji, javljaju se koncepcije unitarističkoga jugoslavenstva, koje su vodile hrvatsko-srpskoj suradnji, Riječkoj i Zadarskoj rezoluciji, a sve će to u konačnici dovesti do Hrvatsko-srpske koalicije, težište političkoga života prebacuje se iz Dalmacije u Banovinu. Poslije kratkotrajnoga hrvatstva, traganja za hrvatskim suverenitetom, nastupili su dani

jugoslavenskoga zanosa, unitarizma, koji je doveo do integralnoga jugoslavenstva, pogubnoga za hrvatski nacionalni opstanak. Ova knjiga dr. Tereze Ganza-Aras vrijedan je prinos hrvatskoj povijesnoj znanosti za bolje poznavanje političkoga života od godine 1900. do 1905. Iz svega ovoga može se razabrati zašto je njezina doktorska disertacija toliko dugo čekala na objavljivanje.

Kolegica Tereza Ganza-Aras sretno je spajala znanstveno-istraživački rad s nastavnim. Njezina predavanja studentima, izlaganja na znanstvenim skupovima i javni nastupi bili su na visokoj predavačkoj razini, dovoljno argumentirani da pobude zanimanje slušatelja.

Dok je djelovala na Fakultetu, aktivno je sudjelovala u javnom životu Grada kroz Podružnicu Povijesnoga društva, u kojoj je neko vrijeme bila tajnik, te kroz Ogranak Matice hrvatske, gdje je imala više nastupa, napose kroz njezinu Usmenu zadarsku reviju, koju je neko vrijeme uređivala, te Zadarsku reviju, u kojoj je objavila svoj prvijenac. Osobito je zapažena njezina zauzetost u Pjevačkom društvu "Petar Zoranić", napose interes za kulturna i umjetnička događanja u Gradu, koje je svojim činom potvrđivala.

Dr. Tereza Ganza-Aras bila je i ostala slobodoumnoga svjetonazora, što se očitovalo u privatnom i javnom životu, znanstvenom i nastavnom radu i političkom djelovanju. Zbog glasnoga razmišljanja i aktivnoga djelovanja u "hrvatskom proljeću" (1971.), dugi je niz godina bila pod prisilnom šutnjom i u društvenoj izolaciji. S demokratskim promjenama društveno se i politički angažira i zagovara samostalnu i demokratsku hrvatsku državu i višestranačje. Opredijelila se za liberalnu političku opciju i postala član Hrvatske socijalno-liberalne stranke. Usmenom i pisanom riječi, u klupama Županijskoga doma Hrvatskoga sabora, u dva saziva, na stranicama novina, u časopisima, na radiju i televiziji, naglašavala je slobodu nacije, klase i pojedinca, po onoj Starčevićевой "slobodan pojedinac u slobodnoj državi", znala je istaknuti. Ono što je u usmenom i pisanom obliku govorila i pisala, to je činom potvrđivala u Domovinskom ratu, bodreći branitelje na terenu da izdrže u obrani. Razvojem demokracije i društvenim i političkim angažiranjem, politički je sazrijevala i postupno izrastala u vodeću hrvatsku liberalku. Nakon unutrašnjega raskola u Hrvatskoj socijalno-liberalnoj stranci (1997.), opredijelila se za Liberalnu stranku i usko surađivala s predsjednikom Vladom Gotovcem, u toj stranci bila je potpredsjednica i članica Predsjedništva, a smrt ju je zatekla na dužnosti Predsjednice Gradskoga ogranka Liberalne stranke u Zadru. U Županijskom domu Sabora obnašala je dužnost predsjednice Odbora za strategiju i Odbora za zaštitu okoliša.

Kolegica Tereza Ganza Aras bila je osebujna osoba, znala je razmišljati na svoj, neki drugi način, kako u znanosti tako i u politici. Težila je da se uzdigne iznad okruženja, jer je imala solidnu naobrazbu i životno iskustvo. Uvijek je bila kritična, osobito prema neodgovornim pojedincima, koji su rušili mladu hrvatsku državu zbog vlastita probitka, što svjedoči o krizi morala i etike, nedostatku ponosa i domoljublja kod pojedinaca u hrvatskom društvu uopće. Dostojno je zastupala svoje birače i nastojala opravdati njihovo povjerenje. Dobro je ulazila u probleme zadarskoga gospodarstva i društva i zauzimala se za njihovo rješenje. Zalagala se, između ostaloga, da Filozofski fakultet u Zadru preraste u moderno sveučilište.

Kolegica Tereza Ganza-Aras sa zanimanjem je pratila događanja na europskoj i svjetskoj političkoj sceni. Sudjelovala je na više međunarodnih skupova, informirajući sudionike o Hrvatskoj. Kako se zauzimala za slobodu svoga naroda, to je isto činila i za druge neslobodne narode, osobito dok je bila na dužnosti predsjednice Transnacionalne radikalne stranke Hrvatske. Podržavala je pravo tibetanskog naroda na slobodu i nezavisnost te je znala otkriti sličnosti s povijesnim razvitkom Hrvata. Njezin liberalni svjetonazor očitovao se i u podršci ženskim pokretima u svijetu. Zauzimala se za probleme žena, njihovu afirmaciju, osobito u Hrvatskoj, za njihovo zauzetije sudjelovanje u javnom i političkom životu.

Da zaključimo. Dr. Tereza Ganza-Aras bila je u punom smislu riječi intelektualka, široka interesa, od znanosti, preko politike, do glazbe i kulture. Bila je misleća, energična i elokventna sveučilišna profesorica, znanstvenica, povjesničarka i političarka. Gotovo četrdeset godina istraživala je povijest hrvatskoga naroda u procesu političke integracije, dezintegracije i demokratizacije hrvatskoga društva u Dalmaciji. Kolegica Tereza nije umrla, jer će je pamtiti njezini bivši studenti, kolegice, kolege i prijatelji kao slobodumnu osobu koja se zauzela za hrvatsku državnu samostalnost, izgradnju liberalne demokracije, napose kao povjesničarka po prinosima u hrvatskoj povijesnoj znanosti. Vjerovala je u ono što je ispovijedala i propovijedala. Više je puta bila osamljena i u tjeskobama, ali je utjehu, snagu i uporište nalazila u obitelji i bližoj rodbini, osobito otkako je postala majka i baka. Na kraju se s pouzdanjem može reći da će cjelokupno djelo dr. Tereze Ganza-Aras nadživjeti njezino fizičko trajanje.